

Leer- en trainingsprincipes

Begrijp en pas toe: de ethische leer- en trainingsprincipes!

Een vrije vertaling, gemaakt door Anne Muller - Akasha Rijkunst, Gassel - november 2011

1. Dieren (individuen) leren bepaald (gewenst) gedrag doordat je consequente signalen aan consequente gevolgen verbind. Bevestig, door consequent toe te passen, de gedragsrespons op (steeds) lichte(re) heldere signalen.

Je kunt na het geven van een hulp of signaal gedrag 'positief' bekrachtigen: druk of gebaar toevoegen. Bijvoorbeeld: gewenst gedrag belonen door het geven van een aai, stembeloning of brokje.

Maar ook bij het straffen van ongewenst gedrag bekrachtig je 'positief'. Door het maken van een gebaar, geluid of het geven van een tik spreken we van positief bekrachtigen omdat je iets toevoegt.

Je kunt gewenst gedrag ook 'negatief' bekrachtigen: door teugeldruk, beendruk, een gebaar of signaal te stoppen of druk weg te nemen. Bijvoorbeeld: teugels nageven op het moment van de gewenste respons, stoppen met het geven van een beenhulp als het paard loopt.

Tijdens het trainen van het paard onder het zadel maken we dus merendeels gebruik van 'negatieve' bekrachtiging door been of teugeldruk weg te nemen in reactie op het gewenste gedrag. Het geven van een stembeloning of het toedienen van een tik is dan weer 'positief'.

2. Voorkom verwarring, werk met signalen die voor een dier makkelijk uit elkaar te houden zijn.

Een signaal, een gebaar, hulp of handeling voor bijv. stap, dient duidelijk te verschillen van een ander, voor bijv. stop, ofwel op unieke locaties gegeven te worden wanneer maar mogelijk.

3. Train en bevestig steeds maar één (deel)signaal/ respons tegelijkertijd. Een volledig signaal kan bestaan uit meerdere delen, lagen. Maak de delen/stapjes zo klein mogelijk en train en bevestig ze één voor één. Stapel ze geleidelijk, stap voor stap, tot een geheel.

Begin niet aan de volgende stap voor dat de voorgaande stappen bevestigd zijn, d.w.z. het dier geeft **steeds** op een bepaalde vraag prompt en duidelijk, niet per ongeluk, het gewenste antwoord (respons). Het dier **begrijpt** het signaal... dan kan je verder. Complexe responsen bestaan uit verschillende elementen, een progressieve opbouw van de verschillende 'lagen' (van simpel naar ingewikkeld) van de elementen is gewenst.

Bijvoorbeeld: het uitvoeren (aanleren, corrigeren, of verbeteren) van een wending begint met takt en ontspanning (laterale en toplijn flexie en een regelmaat in tijd en ruimte van de passen. Samen met dan ook het gewenste tempo ontstaat balans ofwel gerichtheid. Vervolgens leert het paard op een signaal van een buitenbeen en de begrenzing van de buitenschouder met de teugel een wending in te zetten. Vervolgens komen pas de signalen van binnenteugel en binnenbeen ter verfijning van buiging en stelling. Wanneer je hebt overgeslagen het paard (of zelfs de ruiter) uit te leggen dat aandrukken van het rechterbeen en begrenzen van de buitenschouder een wending naar links betekent dan zal de ruiter snel geneigd zijn aan de binnenteugel te trekken. Ook dan maak het paard een wending maar de kwaliteit van dit resultaat valt te bediscussiëren.

4. Train één respons per signaal, meer signalen voor dezelfde respons zijn geen probleem.

Bijvoorbeeld halt houden: vanaf de grond of vanuit het zadel op het paard, in beide gevallen is het de bedoeling dat het paard stil komt te staan. Twee verschillende signalen in een verschillende setting geven hetzelfde resultaat. Dat kan. Maar hier komen ruiters die zowel op de teugel stoppen als door middel van de teugel het paard nageeflijk willen maken in de problemen. Eén signaal voor twee verschillende responsen zorgt voor conflict gedrag, verwarring en stress (zie punt 2 en 8).

5. Om gedrag effectief te bevestigen en te verbeteren ('shapen') moet de respons steeds minstens een exacte kopie (of liever nog een betere versie) zijn van de vorige respons op een exact gelijk signaal.

Bijvoorbeeld: gebruik steeds een gelijk aantal passen voor een overgang, elke keer, elke training. Stel: ik vraag het paard terug te komen in een lager tempo op basis van een zithulp, loopt het paard door de hulp heen dan sluit ik binnen 3 passen mijn teugels. Een paard leert snel door oorzaak en gevolg en zal de conclusie zelf trekken... Na zus komt zo dus als ik het zo niet wil moet ik reageren op zus voor zo komt... helder! Hetzelfde gaat op voor de overgang naar een hoger tempo, ik vraag met mijn kuit meer tempo krijg ik dat niet dan bekrachtig ik de hulp positief door bijvoorbeeld een tikje met de zweep.

6. Train het aanhouden van de respons, bijv. zelfdraagzaamheid, of wachten, buiging aanhouden, zijgang aanhouden. Het is een fundamentele karakteristiek van ethische trainingssystemen dat: wanneer een respons op een signaal volgt het dier het gedrag moet aanhouden. Zonder dat het signaal herhaaldelijk of tactmatig opnieuw hoeft te worden gegeven. ('Vroeger' leerde ik drijven in de tact en mijn been erbij te houden.)

Aldus: het paard dient **niet** onderworpen te worden aan onophoudelijke signalen van been, spoor of teugel.

7. Vermijd en dissocieer vlucht responsen. Een bang dier associeert mogelijk alle karakteristieken van het moment, met inbegrip van de aanwezige mensen, met de angst ervaring.

Dissocieer vluchtrespons ('flooding'): applaustraining, bladblazer ...

Angst responsen verdwijnen niet zoals andere responsen vervagen, een bang dier neigt er naar zich niet te laten uitdagen door nieuwe zaken, signalen etc.

8. Verzeker het paard van het niet aanwezig zijn van conflicten. Om het belang te herkennen van kalmte en ontspanning in het mogelijk maken van effectief leren en ethisch trainen zou elk beperkend onderdeel van de tuigage, zoals bijvoorbeeld neusriemen, los genoeg moeten zitten om het conflict gedrag te kunnen herkennen en oplossen direct wanneer het zich voordoet.

Wanneer conflictgedrag zich voordoet tijdens een training is er daaraan vooraf gegaan iets misgegaan in het shapen. Het paard begrijpt niet wat de ruiter vraagt.

Ontspanning tijdens training heeft topprioriteit. Wanneer conflict gedrag wordt geobserveerd bij het paard, moeten we onze training onder de loep nemen en aanpassen op dusdanige wijze dat het gedrag geminimaliseerd of uiteindelijk vermeden wordt.

Het verdient aanbeveling het paard een 'ontspanningsanker' te geven. Een stemhulp die je steeds gebruikt als hij het goed doet of een plekje op de schoft waar je 'm ook op stal regelmatig even kriebelt en tegelijk beloont met een klopje of een brokje. Mocht je onverhoopt in een stressvolle omstandigheid terecht komen dan kun je het paard daardoor helpen te kalmeren.

Blijf vooral zelf rustig het goede voorbeeld geven